

**OSIYO
TEKNOLOGIYALAR
UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6 - MAXSUS SON

**74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982**

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 153 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Yashil iqtisodiyotning mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlariga ta'siri.....	10
Raxmonov Lochin To'xtamishovich	
Orol dengizi mintaqasida cho'llanishni bartaraf etishning barqaror usuli: tabiiy ofat turizmi platformasidan foydalanish.....	14
Axunjonov Umidjon Mahamadumarovich	
Specific tasks of effective information and communication technologies management in the digital economy.....	23
Saatova Lolakhon Ergashevna	
Chuqur o'rganishga asoslangan moliyaviy firibgarlikni aniqlash uchun yondashuvlar.....	27
Normamatov Xayriddin Mengniyevich	
AI va big data yordamida sanoat korxonalarida moliyaviy monitoring va budget nazoratini avtomatlashtirish.....	37
To'qliyev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning ro'li.....	44
Ismatov Zokir Xuvaytovich	
Tijorat banklari moliyaviy boshqarish tizimi samaradorligini takomillashtirish strategiyasi.....	48
Kadirov Lutfullo Xalimovich, Elboboyev Hamid Fozil O'g'li	
Ta'lim jarayonini 3d texnologiyalar asosida tashkil qilish va rivojlantirish bosqichlari.....	52
Xushbaqov Eshpo'lat Alisherovich, Axmedova Asal Azimjon qizi	
Biosignallarni qayta ishlashda su'niy intellektga asoslangan bashoratlash.....	57
Qarshiyeva Jamila Yashnar qizi	
Shamol dvigatellaridan qurg'oqchil hududlarda foydalanish.....	60
Samadiy Xusrov Abdusalimzoda	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedial ta'lim jarayonini tashkil etish imkoniyatlari.....	65
Sodiqova Umida Uchqun qizi	
Совершенство и внедрение в практику методики когнитивного моделирования, направленной на решение педагогических задач учащихся с помощью современных информационных технологий (ИИ, VR, тренажеры, интеллектуальные системы).....	72
Турсунова Севара Юсуф кизи	
Yashil iqtisodiyot va uni barqaror rivojlantirish.....	78
Anvarjon Barnoyev	
Modern Mechanisms for Improving the Quality of Financial Control.....	81
Umirzoq Rakhmonov	
Zamonaviy o'qitish strategiyasi va metodlari: dasturlashni o'rganish uchun muhitlar.....	83
Mamatova Shirin Faxriyevna, Normamatov Xayriddin Mengniyevich	
Raqamli iqtisodiyotning inklyuziv rivojlanishga ta'siri: o'zbekiston misolida.....	92
Saydali Murodullayev	
O'zbekiston universitetlarini barqaror rivojlantirish bo'yicha xalqaro dasturlar va hamkorlik.....	98
Berdiyeva Gulandon Sa'dullayevna	
Образование в цифровую эпоху: возможности модели «перевернутый класс».....	101
Мирзаев Сунмас Амирович	
Pedagogik mahoratni oshirishda sun'iy intellektni texnologiyalarini qo'llash orqali ta'lim jarayonini takomillashtiradigan platforma ishlab chiqish.....	105
Salomov Shokirjon Jalilovich, Normamatov Xayriddin Mengniyevich	
Algorithms and software for automatic spelling and grammatical editing of uzbek words.....	114
Daminov Sunatullo Furqat ugli, Eshkarayeva Narkhol G'uzarovna, Boymurodov Farrukh Farkhod ugli	
Innovatsion ta'lim muhitini yaratish orqali ta'lim sifatini oshirish.....	120
Mirzayeva Nilufar Fozilovna	
Kompyuter fanini o'quvchilarning loyihalarni o'qitish jarayonida soft ko'naklarni o'rnatish.....	124
Boboyev Shavkat To'rayevich, Normamatov Xayriddin Mengniyevich	

Kompyuter arxitekturasini o'rganishni takomillashtirishda mobil o'yinli metod dasturlaridan foydalanish.....	135
Muxammadiyeva Nargiza Boxodir qizi, Normamatov Xayriddin Mengniyevich	
Yosh dasturchilarning skratch dasturlash tili ko'nikmalariga elektron ta'lim platformasidan foydalanish bo'yicha dasturlash ko'nikmalariga ta'siri va dasturlashni o'rgatishga munosabat.....	143
Turdiyeva Umida Elmirzayevna, Normamatov Xayriddin Mengniyevich	

INNOVATSION TA'LIM MUHITINI YARATISH ORQALI TA'LIM SIFATINI OSHIRISH

Mirzayeva Nilufar Fozilovna

Osiyo texnologiyalar universiteti magistranti

e-mail: mirzayevanilufar1989@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarning o'rni va ahamiyati keng yoritilgan. Maqolada boshlang'ich ta'limda innovatsion metodlar va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, 4K kompetensiyalari (kommunikatsiya, tanqidiy fikrlash, ijodiy fikrlash, kollaboratsiya) asosida ta'lim sifatini oshirish yondashuvlari ko'rib chiqilgan. Innovatsion metodlarning ta'lim jarayonidagi o'rni, ulardan samarali foydalanish imkoniyatlari va mavjud muammolar ham chuqur tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsion yondashuv, ta'lim sifati, zamonaviy texnologiyalar, boshlang'ich ta'lim, 4K kompetensiya, kommunikatsiya, tanqidiy fikrlash, ijodiy fikrlash, kollaboratsiya.

Abstract: This article extensively discusses the role and importance of innovative approaches in the modern education system. The article analyzes the issues of developing students' knowledge, skills and competencies through the introduction of innovative methods and modern technologies in primary education. It also examines approaches to improving the quality of education based on 4K competencies (communication, critical thinking, creative thinking, collaboration). The role of innovative methods in the educational process, the possibilities of their effective use and existing problems are also analyzed in depth.

Key words: Innovative approach, quality of education, modern technologies, primary education, 4K competence, communication, critical thinking, creative thinking, collaboration.

Аннотация: В статье подробно рассматривается роль и значение инновационных подходов в современной системе образования. В статье анализируются вопросы формирования знаний, умений и компетенций учащихся посредством внедрения инновационных методов и современных технологий в начальном образовании. Также были рассмотрены подходы к повышению качества образования на основе компетенций 4К (коммуникация, критическое мышление, творческое мышление, сотрудничество). Также подробно анализируется роль инновационных методов в образовательном процессе, возможности их эффективного использования и существующие проблемы.

Ключевые слова: Инновационный подход, качество образования, современные технологии, начальное образование, 4К-компетентность, коммуникация, критическое мышление, творческое мышление, сотрудничество.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda ta'limga bo'lgan e'tibor, yoshlarga bo'lgan e'tibor kundan kunga ortib bormoqda, zamon talabiga mos keluvchi kadrlar zamonaviy texnologiyalar asosida yangi yonalishlarda bilimlar berib borilmoqda. Shuningdek har bir ta'lim jarayonida zamonaviy metodlar, zamonaviy texnologiyalar, inovatsion g'oyalar asosida dars ishlanmalari asta sekinlik bilan har bir viloyatga, shaharlarimizga kirib bormoqda. Shu o'rinda inovatsiya so'ziga izoh berib o'tsak: "Innovatsiya" ingliz tilidan olingan so'z bo'lib (innovation) "yangilik kiritaman" degan ma'noni ifodalaydi. Aynan bu so'zga mazmun jihatdan qaraydigan bo'lsak innovatsiya tushunchasi ma'lum bir ichki tizimni o'zgartirishga qaratilgan faoliyatdir.

Bugungi kunda ta'lim sohasida yuz berayotgan o'zgarishlar va rivojlanishlar ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishni taqozo etmoqda. Innovatsion ta'lim muhiti — bu zamonaviy texnologiyalar, yangi pedagogik yondashuvlar va o'quv jarayonini yanada interaktiv va samarali qiluvchi vositalar majmuasidir. Innovatsion muhit yaratish orqali ta'lim sifatini oshirishning ahamiyati kundan-kunga ortib bormoqda. Zamonaviy jamiyatda ta'lim tizimining sifatini oshirish dolzarb masala hisoblanadi. Buning uchun innovatsion yondashuvlardan foydalanish zaruriyati ortib bormoqda. Innovatsiyalar yordamida o'quv jarayoni yanada samarali va interaktiv shaklga keltiriladi, bu esa bilimlarni puxta egallash, amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va kreativ fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi. Maqolaning maqsadi innovatsion yondashuvlarni o'rganish va ta'lim sifati oshirishda ulardan foydalanish samaradorligini aniqlashdir.

Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuv- buni bir nechta bosqichlari mavjuddir, bularni quyida ko'rib chiqamiz.

- Zamonaviy texnologiyalar asosida darslar tashkil qilinishi
- Metodlardan foydalanish
- Jamoaviy hamda individual ishlash
- Yangi g'oyalari kiritish
- Noananaviy dars ishlanmasi asosida darslar berib borilishi.

Asosiy qism.

Zamonaviy texnologiyalar nima maqsadda kerak? Zamonaviy texnologiyalar afsuski har bir hududga ham kirib bormagan. Bu esa ayrim hududlarda an'anaviy ta'lim tizimini saqlanib qolinishiga sabab bo'lyapti. Hozirgi kunda xususiy maktablar bog'chalar, universitetlar faoliyat yuritmoqda bu ta'limda raqobat, ta'limda rivojlanishga sabab bo'lmoqda. Ayniqsa xususiy maktablarda ta'lim tizimida yangicha yondashuv asosida darslar o'tilmoqda bunga misol chet tili darslarini ko'rib chiqsak bo'ladi, avvallari darslar faqat kitob asosida grammatika darslari bir xil tizmda o'tib borilar edi. Bugungi kunda bir darsning o'zida gapirish, eshitish grammatika ko'nikmalari berib borilmoqda, bu ham bugungi kunda ta'limning innovatsion yondashuvi ekanligini ko'rishimiz mumkin. Ta'limga texnologiyalarni kirib kelishi bilan, yangi metodlar kirib kelishi bilan, zamonaviy ta'limni o'rgangan mutaxassislar kirib kelishi bilan ta'lim sifati kundan kunga yaxshilanadi va yangilanadi. Shu o'rinda talaba yoshlarning bilm, ko'nikma, malakalarini oshirishiga eng asosiy omillardan biri bo'lmish pedagogik yondashuv bu talabalarda yangi g'oyalarni shakllanishiga katta hissa qo'shadi. Xususan, V.I Zagvyanskiy ta'kidlashishicha "Yangilikni rivojlantirish natijasida ijobiy natijalarga erishgan holda, o'qituvchilar uni asossiz ravishda uni universallashtirishga, uni pedagogik amaliyotning barcha sohalariga tatbiq etishga intilayotganliklarini ta'kidlab o'tadilar"[Hamroyeva, 2020, 102].

O'quv jarayonining samaradorligi oshadi. Zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlar yordamida o'quvchilar mavzuni yaxshiroq tushunadi va ko'proq bilim egallaydi. Motivatsiya va qiziqish ortadi. Qiziqarli va interaktiv ta'lim o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi. Amaliy ko'nikmalar shakllanadi. Loyihalar va real hayotga yaqin vazifalar yordamida talabalar nazariy bilimlarini amaliyotga tatbiq etishni o'rganadi. Talabalar mustaqil va tanqidiy fikrlashga o'rgatiladi. Innovatsion metodlar muammoni hal qilish va yangi yondashuvlarni ishlab chiqishda yordam beradi. O'qituvchilarning malakasi oshadi. Ular yangi texnologiyalarni va pedagogik usullarni o'zlashtirib, ta'lim jarayonini yaxshilaydi. Innovatsion ta'lim muhitini yaratish ta'lim sifatini oshirish uchun muhim omil hisoblanadi. Bu nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini ko'taradi, balki ularni hayotga tayyorlashda ham katta ahamiyatga ega. Kelajak avlod uchun zamonaviy, raqamli va interaktiv ta'lim muhitini shakllantirish — bugungi kun talabidir.

Pedagogika fanlari bilan ta'lim amaliyotining uslubiy jihatdan mukammal ishlab chiqilgan integratsiyalashuv jarayoni ko'p jihatdan shaxsning ta'lim maydoni-uzluksiz ta'lim tizimi, turli xil yetakchi faoliyat turlari va ta'lim sub'ektlarini birlashtiradigan maxsus ijtimoiymadaniy hodisa ekanligini belgilaydi. Integratsiya jarayonlari quyidagi jihatlari bilan ta'limda ifodalanishi mumkin:

- umumiy o'rta ta'lim o'quvchilari o'z ichiga olgan rivojlanish sub'ektlari;
- uzluksiz ta'limning tizimli shakllari (maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, oliy ta'lim va oliy ta'limdan keyingi ta'lim va boshqalar).

Yetakchi faoliyat turlari (o'yin, kognitiv, o'quv, kasbiy, ishlab chiqarish va ijodiy yo'naltirilgan) Tadqiqot mehnat bozorida talabga ega bo'lgan mutaxassislarni tayyorlash uchun asos bo'lishi kerak. Shunday qilib, ilmiy tadqiqot markazlari nafaqat ilmiy bilimlarni yaratish va tarqatish, balki ishlab chiqarishda kadrlar, texnologik va korporativ jihatlarni shakllantiradi hamda amalyotda uzviy qo'llab boradi[Xudaykulov, 2024, 555].

Bugungi kunda har bir sohada xususan ta'lim sohasida yangiliklar o'zgarishlar ortib bormoqda. To'g'ri darslarni tashkil qilish eng muhim yo'ldir. Shu o'rinda boshlang'ich ta'lim yangi darsliklaridagi yaxshi o'zgarishlar bu metodlardan to'g'ri va keng foydalana olganligidir. Aynan hozir 4K ko'nikmalari haqida ma'lumot bermoqchiman. 4K o'zi nima? Har bir darsliklarga bu ko'nikmalarni qo'shilganligining asosiy sabablari nima?

4K ko'nikmasi

1. Kommunikatsiya. Kommunikatsiya bor joyda bolada fikrlar o'sadi, fikrlar almashiniladi.
2. Tanqidiy fikrlash. Bolalar o'zining chegarasidan boshqa joylarga e'tibor berishni o'rganadi.
3. Ijodiy (kreativ fikrlash). Bolalar yangilik bilan ishlaydi ijodiy fikrlash qobiliyati ortadi.
4. Kollaboratsiya. Bolalar guruhlar bilan ishlanadio'qituvchi ham vaqtdan yutadi, bolada liderlik qobiliyati oshadi.

Aynan 4K ko'nikmaklar bilan dars tashkil etilsa, bu darslar tog'ri tashkil etilgan desak bo'ladi. Zamon talablariga mos kelgan metodlar bo'lganligi uchun ham har bir darslik tarkibiga kiritilib borilmoqda. Bu orada biz ham zamonaviy ham an'anaviy ta'lim turidan foydalanamiz qo'shimchametodlardan foydalanishimiz mumkin tahlil qilishimiz mumkin[Axmedova, 2008, 45].

Innovatsion metodlar va texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish bugungi kunda zaruratga aylangan. Bu o'qituvchidan yangicha fikrlash, moslashuvchanlik, kreativlik va IT texnologiyalaridan foydalanish malakalarini talab qiladi. Shu bilan birga, infratuzilma va kadrlar malakasi yetishmovchiligi, darsliklarning eskirganligi kabi muammolar hal etilmas ekan, innovatsion yondashuvlarning samaradorligi to'liq amalga oshmaydi. Bu sohada davlat siyosati va xususiy sektor hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, ta'limda innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, kreativlikni rivojlantirish, amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. 4K kompetensiyalarini dars jarayoniga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtirokini ta'minlash, ularda zamonaviy kasb va hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirish mumkin. Biroq, bu jarayonlarni samarali amalga oshirish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish, zamonaviy infratuzilmani yaratish va ta'lim dasturlarini yangilash zarur. Innovatsion ta'lim metodlarini keng joriy qilish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirish dolzarb vazifa sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Axmedova M. Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zlashtirish darajasini aniqlash va tahlil qilish. Bola shaxsini rivojlantirishning dolzarb muammolari mavzusidagi II xalqaro anjuman. – T., 2008
2. Hamroyeva M. The literary of anthroponyms. EPRA International Journal of Research & Development (IJRD). 2020 EPRA IJRD.
3. Xudaykulova Dilnoza Zafarovna. Ta'lim sifati oshirishda innovatsion yondashuvlar. International scientific and practical conference "Economics, management and digital innovation in education: modern trends and approaches". 2024.
4. Alkaria, A., & Alhassan, R. (2017). The effect of in-service training of computer science teachers on scratch programming language skills using an electronic learning platform on programming skills and the attitudes towards teaching programming. *Journal of Education and Training Studies*, 5(11), 1-12.
5. Abdul-Kader, M. (2011). The role of electronic media in the training of teachers in the Kingdom of Saudi Arabia field study in Mecca. Faculty of Education. Omdurman Islamic University. Sudan.
6. Abdul-Rahman, M. (2009). The effectiveness of a proposed training program for the development of computer concepts and teaching skills using social studies teachers in light of their needs. Faculty of Education. Al Azhar university.
7. Abed, A. (2007). The effectiveness of a proposed program to develop the skill of programming among the teachers of technology in Gaza. Department of Curriculum and Educational Technology. Faculty of Education. Islamic University of Gaza. Retrieved from: <http://library.iugaza.edu.ps/thesis/111637.pdf>
8. Normamatov, X. (2025). IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING PROGRAMMING LANGUAGES BASED ON NETWORK TECHNOLOGIES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 656-662.
9. Normamatov, X. (2025). APPLYING INTERNATIONAL EXPERIENCES IN TEACHING PROGRAMMING TO HIGHER EDUCATION SPECIALIST STUDENTS: CHALLENGES AND SOLUTIONS. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 648-650.
10. Normamatov, X. (2025). CHALLENGES AND SOLUTIONS IN TEACHING PROGRAMMING: AN EXPLORATION OF GLOBAL AND LOCAL PERSPECTIVES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 651-655.
11. Menginiyevich, N. X., & Bahodir o'g'li, N. B. (2025). IQTISODIY MASALALARDA CHIZIQLI DASTURLASH MASALALARINI YECHISHDA SIMPLEKS USUL ALGORITMI VA UNING TAHLILI. *Pedagogs*, 79(1), 133-136.
12. Menginiyevich, N. H., & Abdirashid o'g, O. R. A. (2025). OB'EKTLARNING KESISHISH NUQTALARI VA OPTIMIZATSIYA MASALALARINI ALGEBRAIK VA TRANSENDENT TENGLAMALARNI TAQRIBIY YECHISH USULLARI BILAN HAL QILISH. *Pedagogs*, 79(1), 148-150.
13. Menginiyevich, N. X., & Farhod o'g'li, X. D. (2025). MA'LUMOTLARNI INTELLEKTUAL TAHLIL QILISH VA MASHINALI O'QITISH: MUAMMO VA YECHIMLARI. *Pedagogs*, 79(1), 137-147.
14. Menginiyevich, N. X., & Farhod o'g, X. J. E. (2025). JAMIYAT TARAQQIYOTIDA ROBOTOTEXNIKA, AVTOMATLASHTIRISH VA SANOAT INTELLEKTUAL TIZIMLARI KIRIB KELISHINING SALBIY VA IJOBIY TOMONLARI. *Pedagogs*, 79(1), 128-132.

15. Нормаматов, Х. М., & Абдуллаева, С. У. (2015). ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ АВТОМАТИЗИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ» Э-БОЛЬНИЦА». In Инновации в технологиях и образовании (pp. 117-119).
16. Нормаматов, Х. М. (2014). ЛИНЕЙНЫЕ СИСТЕМЫ В ЦИФРОВОЙ ОБРАБОТКЕ СИГНАЛОВ. In Инновации в строительстве глазами молодых специалистов (pp. 239-241).
17. Шеров, Ж. Э., & Нормаматов, Х. М. (2015). АВТОМАТИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ. In Инновации в технологиях и образовании (pp. 178-182).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6-maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
